

BÜLTEN

Kastamonu Üniversitesi İslâm Ekonomisi Uygulama ve Araştırma Merkezi Nisan-Mayıs-Haziran 2018

BİRİKİM VE SERMAYE'YE İSLÂM EKONOMİSİ ÇERÇEVESİNDE BİR BAKIŞ

Prof. Dr. Orhan KÜÇÜK

İslâm ekonomisi pek çok konuda olduğu gibi, para birikimi veya servet yığılması ile sermayenin belli ellerde toplanması konusunu da hassas bir bakışla ele almış, insani bir çerçeve çizmiştir.

1. Para Biriktirme

İslâm ekonomisi para biriktirmeyi reddeder. Zekât ve sadaka gibi müesseseler, eldeki birikimin belli bir kısmının fakirlere verilmesini zorunlu kılar, böylece para erir. Parasının erimesini istemeyen mecburen yatırıma yönlendirmek zorundadır. Böylece paradan para kazanma, parayı saklayıp ekonominin dışında tutma durumu ortadan kalkmaktadır.

Oysa klasik iktisatta tasarruf ve bu tasarrufların finans kuruluşlarında bulundurulması, ekonominin ihtiyacının bu kaynaklardan karşılanması bakımından önemli görülmekte, fakat tasarrufun büyümesi ve bu para üzerinde para kazanılması ile ilgili farklı bir görüş ortaya koyamamaktadır.

Görüldüğü üzere İslâm, insan yaradılışını da dikkate alan muazzam bir sistem kurmuş, biriktirmeyi, paranın ekonomiden uzaklaştırılmasını kökünden çözmüştür.

Toplam sahip olunan varlık üzerinden ödenecek zekât ile varlıklar yatırıma dönüştüğünde elde edilecek kâr üzerinden verilecek zekât, burada dengeyi belirleyen bir düzenleme olmaktadır.

Durmaksızın mal ve servet toplayıp bir yerde üst üste yığmakta olanı cehennem çağırır durur...
(Mearic 15-18)

Nerede, biriktirdiği üzerinden, risk almaksızın faizin faiziyle kazandıran doyumsuz ekonomi?

Nerede, yardım edin, ödeyemezse zekâta sayın diyen İnsani Ekonomi?

2 Sermayenin Belli Ellerde Toplanması

Klasik iktisat, birikim ve sermayenin belli ellerde toplanması, hatta sonra bunun bir baskı mekanizmasına dönüşmesini ve insanları bir ölçüde köleleştirme üzerine kuruludur. Büyüyenin önünün açıldığı, başkaları hilafına büyüyebildiği kadar büyüdüğü, yutabildiği kadar yuttuğu bir sistem kurmuştur.

“Büyük balık küçük balığı yer!”

İfadesi, bu acımasızlığa realite veya hayatın gerçekliği süsü vermek için kullanılan, masum görünüşlü fakat ocakları söndüren bir zakkumdur.

“Hayat cidaldir!” sözü de buna çalışma kılıfı uyduran zehirli baldır.

Oysa gerçekte öyle midir? Doğal hayatta, toplum içinde gördüğümüz, İslâm toplumunun, Anadolu'nun değerleri olarak bildiğimiz hayat anlayışı böyle midir?

Yaşadığımız hayatta elbette besleniyoruz, büyüyoruz, yaşıyoruz. Aştığımız aşamadığımız engeller olabiliyor. Geride kaldığımız da oluyor, ileri geçtiğimiz de. Fakat bunu mücadele diye, birbirinden beslenmek diye yutturmaya çalışmak, en azından şeytanın oyuncağı olmak, nefsinin esiri olmaktır.

Bizim yansız ve aklederek baktığımızda etrafımızda gördüğümüz; fitri hayat mücadele değil, olsa olsa yardımlaşmadır.

Hayat, cidal değil muavenettir.

Evet, hayatın muavenet olduğunu, yardımlaşma üzerine kurulduğunu anlamak için, rüzgârın bulutları sürükleyerek yağmuru nasıl susuz toprakların, canlıların yardımına koşturduğuna bakmamız yeterlidir.

İslâm ekonomisi de bu temel anlayışla, ticaretin muavenetle yürütülmesi, ekonominin ve toplum hayatının dayanışma ile devam etmesi temeli üzerinde şekillenmektedir.

İslâm ekonomisi sermayenin belli ellerde toplanmasını reddeder. Zengin fakire doğru bir para akışını öngörür. Zengin servetinin bir kısmının fakirin hakkı olduğu, fakirin rızkının zengin insanlar üzerinden gönderildiğini beyan eder. Böylece yardımlaşma, dayanışma esas olur, küçüklerin de varlığını devam ettirdiği bir ekonomik sistem söz konusu olur.

Bu uygulama, toplum içinde gelir adaletsizliği, toplumsal sınıflar arasında uçurumların oluşması gibi olumsuzlukları da engellemektedir.

Nerede, dünya servetinin %95'inin 100 kişinin elinde olduğu vakum sistemi?

Nerede, kaynakları ekonomiye kazandırın, ortaklık yapın, yardım edin diyen İnsani Ekonomi?